

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL ATSIŠAKYMO PRADĖTI TYRIMĄ DĖL UAB „KAUNO TERMOFIKACIJOS ELEKTRINĖ“ VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 9 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2011 m. gruodžio 22 d. Nr. 1S-250
Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) 2011 m. gruodžio 22 d. tvarkomajame posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“ veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 9 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė :

(1) Konkurencijos taryba 2011 m. spalio 17 d. gavo UAB „Korelita“ (toliau – Pareiškėjas) pareiškimą dėl galimo UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“ (toliau – KTE) piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi (pareiškimą papildanti informacija Konkurencijos taryboje gauta 2011 m. lapkričio 28 d.).

(2) Pareiškėjas gamina ir parduoda acetatinius ir mišriagijus siūlus. Bendrovė savo gamybos procese naudoja šilumos energiją, kurią įsigyja iš KTE. Anot Pareiškėjo, KTE užima dominuojančią padėtį šilumos rinkoje Kauno mieste ir Kauno regione, pagamindama 95 proc. šilumos. Kitų konkuruojančių ūkio subjektų šilumos rinkoje Kauno mieste ir Kauno regione nėra.

(3) Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) 2009 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. O3-96 patvirtintos Šilumos kainų nustatymo metodikos (toliau – Metodika) 58 punkte, be viso ko, yra nustatyta „Atsižvelgdami į nustatytas šilumos kainų dedamąsias, pakitusias kuro kainas ir (ar) pakitusias perkamos iš nepriklausomų šilumos gamintojų šilumos kainas, šilumos tiekėjai bei Reguluojami gamintojai iki mėnesio 25 dienos apskaičiuoja ir viešai informuoja vartotojus apie šilumos kainų kintamųjų dedamųjų dydžius ir galutines šilumos kainas. Šilumos kainos įsigalioja nuo kito mėnesio pirmos dienos. Šilumos kainos gali būti keičiamos ne dažniau kaip kas mėnesį. Jei apskaičiuota šilumos kaina skiriasi nuo galiojančios mažiau nei 5 proc., šios galima nekeisti.“

(4) Anot Pareiškėjo, KTE nuo Metodikos įsigaliojimo, t.y. nuo 2009 m. rugpjūčio mėn., 12 kartų keitė šilumos kainą, 11 kartų iš jų šilumos kaina buvo didinama ir 1 kartą mažinama. Visais atvejais, t.y. 7 kartus, kai apskaičiuota šilumos kaina skirdavosi į didėjimo pusę nuo galiojančios mažiau nei 5 proc., ji būdavo didinama. Tuo tarpu, anot Pareiškėjo, 2010 m. rugsėjo, spalio, gruodžio mėn. bei 2011 m. sausio-gegužės mėn. imtinai šilumos kainos galėjo būti mažesnės nei tais laikotarpiais galiojusios šilumos kainos, tačiau skirtumas buvo mažesnis nei 5 proc., ir KTE nekeisdavo šilumos kainų.

(5) Pareiškėjo teigimu, dėl tokių KTE veiksmų Pareiškėjas minėtais laikotarpiais mokėjo didesnę, nei galėjo būti, kainą už šilumą. Dėl tokių veiksmų Pareiškėjas patyrė nemažai nepagrįstų papildomų išlaidų.

(6) Pareiškėjas teigia, kad KTE jam tokiu būdu primetė nesąžiningas kainas Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 1 punkto požiūriu.

(7) Metodikos 59 punkte nurodyta, jog Komisija kontroliuoja, ar įmonės teisingai skaičiuoja šilumos kainų kintamųjų dedamųjų dydžius ir kaip taikomos šilumos kainos. Paprašius Pareiškėją patikslinti, ar jis dėl šio klausimo kreipėsi į Komisiją, šis atsakė, kad yra 2 kartus kreipęsis į Komisiją, taip pat pateikė Komisijos atsakymus.

(8) 2011-10-04 rašte Nr. R2-1576 Komisija Pareiškėjui nurodė, kad, vadovaujantis Metodikos 118 punktu, šilumos kainų dedamųjų galiojimo laikotarpiu šilumos tiekėjo gautos pajamos arba patirtos, bet nepadengtos sąnaudos, susidariusios dėl kuro ar pirktos šilumos faktinių kainų ir nustatant šilumos kainas įskaičiuotų kainų skirtumo, bus įvertintos skaičiuojant būsimojo laikotarpio šilumos kainų kintamąsias dedamąsias.

(9) Pareiškėjas, pateikdamas papildomą informaciją prie pareiškimo, pateikė lentelę, kurioje nurodė, kokią kainą faktiškai taikė KTE ir apskaičiavo kainą, kurią galėjo taikyti KTE. Pagal pateiktus duomenis matyti, jog 2010 m. rugsėjo mėn. KTE faktiškai taikyta kaina nuo galėjusios būti kainos skyrėsi 4,6 Lt/MWh arba apie 3 proc., 2010 m. spalio mėn. – 1,7 Lt/MWh arba apie 1 proc., 2010 m. gruodį – 2,2 Lt/MWh arba 1,6 proc., 2011 m. sausį – 4,2 Lt/MWh arba apie 3 proc., 2011 metų vasarį – 5,5 Lt/MWh arba apie 4 proc., 2011 m. kovą – 6 Lt/MWh arba apie 4,3 proc. (kai kaina už 1 MWh svyravo 140,8-148,9 Lt ribose).

(10) Komisija savo interneto svetainėje skelbia¹, jog 2011 m. lapkričio mėn. Lietuvos Respublikos mastu skirtinguose miestuose šilumos kaina skyrėsi nuo 3 proc. iki 79 proc.²

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(11) Konkurencijos įstatymo 9 straipsnis draudžia ūkio subjektams piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant visokius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus. Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 11 dalį dominuojančiu ūkio subjektu laikomas ūkio subjektas, galintis daryti vienpusę lemiamą įtaką rinkoje.

(12) Kaip matyti iš pateiktos situacijos aprašymo, KTE, Pareiškėjo teigimu, taikė per dideles (per aukštas) kainas, tiekdamas šilumą Pareiškėjui.

(13) Kaip pažymėjo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2009 m. kovo 27 d. sprendime byloje Nr. A⁸²²-454/2009, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ETT) praktikoje nesąžiningų kainų sąvoka pirmą kartą plačiau nagrinėta *United Brands* byloje.³ Šioje byloje ETT išskyrė keletą modelių, kuriais vadovaujantis gali būti nustatyta, ar taikomos kainos yra nesąžiningos: 1) permoka gali būti nustatyta, lyginant pardavimo ir gamybos išlaidas, kas atskleidžia pelno normą (251 p.); 2) nesąžiningos kainos gali būti nustatytos atsakant į du klausimus: ar skirtumas tarp patirtų išlaidų ir taikomų kainų yra pernelyg didelis, ir jeigu taip, ar taikoma kaina yra nesąžininga *per se* arba palyginus ją su konkuruojančiais produktais (252 p.); 3) kiti būdai nesąžiningai kainai nustatyti (253 p.). Naujausioje ETT praktikoje įprastai taikomas antrasis modelis. Taip pat pripažįstama, kad taikomos kainos ir patirtų išlaidų lyginimas yra tik pirmasis žingsnis, siekiant nustatyti, ar taikomos kainos yra nesąžiningos. Europos Komisija *Scandlines Sverige*⁴ sprendime konstatavo, jog pažeidimo padarymu įtariamo ūkio subjekto kaina gali būti palyginama su (i) kitomis kainomis, nustatytomis dominuojančio ūkio subjekto kitoje rinkoje arba (ii) kainomis, taikomomis kitų įmonių, kurios teikia panašius produktus/paslaugas kitose susijusiose rinkose.⁵

(14) Pirmiausiai iš nutarimo aprašomosios dalies 9 punkto matyti, jog KTE taikomos faktinės kainos Pareiškėjo nurodytais laikotarpiais galimai buvo didesnės nuo 1,7 Lt už megavatvalandę arba 1 proc. iki 6 Lt už megavatvalandę arba apie 4,3 proc., kai kaina už 1 MWh svyravo 140,8-148,9 Lt ribose. Tokie nedideli kainos skirtumai neleidžia pagrįstai įtarti, kad tokios KTE kainos galėtų būti nesąžiningos *per se*, t.y. įtarti, jog galėtų būti pažeisti Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimai. Be to, iš nutarimo aprašomosios dalies 10 punkte pateiktos

¹ <http://www.regula.lt/lt/naujienos/index.php?full=yes&id=6834>; prisijungimo laikas: 2011-12-12.

² Imta mažiausia šilumos kaina ir įvertintas skirtumas procentais tarp jos ir po jos iškart sekančios didesnės kainos (3 proc.) bei skirtumas procentais tarp mažiausios šilumos kainos ir didžiausios šilumos kainos (79 proc.).

³ 1978 m. vasario 14 d. sprendimas byloje 27/76 *United Brands Company ir United Brands Continentaal BV prieš Komisiją*.

⁴ 2004 m. liepos 23 d. Europos Komisijos sprendimas byloje *Scandlines Sverige AB prieš Port of Helsingborg*, COMP/A.36.568/D3.

⁵ Ten pat, 171 punktas.

informacijos matyti, jog 2011 m. lapkričio mėnesį Lietuvos Respublikoje šilumos kainos skirtinguose miestuose skyrėsi net iki 79 proc. Todėl KTE taikomos kainos skirtumą 1-4 proc. ribose, palyginus su kitų šilumos tiekėjų egzistuojančiais šilumos kainos skirtumais, nėra pakankamo pagrindo pagrįsti, jog KTE, galimai taikydama 1-4 proc. didesnę šilumos kainą, savo veiksmais galėtų pažeisti Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimus.

(15) Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Metodikos 118 punkte yra numatytas „kompensacinis“ mechanizmas vartotojams – bet kokie šilumos tiekėjo veiksmai nustatant kainą yra „kompensuojami“ kitais metais Komisijai atitinkamai mažinant ar didinant šilumos kainos dedamąsias, tokiu būdu eliminuojant šilumos tiekėjo galimai gautas per dideles pajamas.

(16) Atsižvelgus į visas aukščiau nurodytas aplinkybes, vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 4 dalies 5 punktu, darytina išvada, kad nėra duomenų, kurie leistų pagrįsti įtarti, jog KTE savo veiksmais pažeidė Konkurencijos įstatymo 9 straipsnį. Todėl nagrinėjamu atveju nėra pagrindo pradėti tyrimą dėl KTE veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimams.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 4 dalies 5 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a:

Atsisakyti pradėti tyrimą dėl UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimams.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas